

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 159/2016-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2016 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészáros a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Dušanom Repákom, Advokátska kancelária, Krížna 47, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a porušenia čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 16 C 133/2015-26 z 29. mája 2015 a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 401/2015-45 z 8. septembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a porušenia čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 16 C 133/2015-26 z 29. mája 2015 a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 401/2015-45 z 8. septembra 2015, ktorou žiada vydať tento nález:

„1. Okresný súd Bratislava I svojim uznesením č. k. 16 C 133/2015-25 (správne má byť č. k. 16 C 133/2015-26, pozn.) zo dňa 29.05.2015 porušil právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces, zaručené v čl. 46 ods. 2 a 3 Ústavy SR a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj právo sťažovateľa na rovnosť zbraní v tomto spore a jeho právo na majetok zaručené v čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy SR a čl. 1 dodatkového protokolu k Dohovoru.

2. Krajský súd v Bratislave svojim uznesením č. k. 5Co/401/2015-45 zo dňa 08.09.2015 porušil právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces, zaručené v čl. 46 ods. 2 a 3 Ústavy SR a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj právo sťažovateľa na rovnosť zbraní v tomto spore a jeho právo na majetok zaručené v čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy SR a čl. 1 dodatkového protokolu k Dohovoru.

3. Uznesenie Okresného súdu Bratislava I č. k. 16 C 133/2015-25 (správne má byť č. k. 16 C 133/2015-26, pozn.) zo dňa 29.05.2015 v právnej veci žalobcu [REDACTED] sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

4. *Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Co/401/2015-45 zo dňa 08. 09. 2015 v právnej veci žalobcu [REDAKOVANÉ] sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.*

5. *Sťažovateľovi priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50.000,- €, ktorú sú povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave.*

6. *Uložil Okresnému súdu Bratislava I a Krajskému súdu v Bratislave nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 355,73 €... “*

Ako vyplynulo zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a z jej príloh, sťažovateľ sa ako žalobca návrhom doručeným okresnému súdu 5. mája 2015 domáha v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 133/2015 proti Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) zaplataenia majetkovej a nemajetkovej ujmy spôsobenej pri výkone verejnej moci.

Žalobu odôvodnil tým, že je účastníkom viacerých súdnych a exekučných konaní, v ktorých došlo k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

V konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III sp. zn. 14 C 121/2011 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 13 C 113/2002) sa sťažovateľ spoločne s manželkou domáhal náhrady škody. Okresný súd Bratislava III rozsudkom č. k. 13 C 113/2002-505 z 15. novembra 2005 priznal sťažovateľovi a jeho manželke náhradu škody 176 925,74 € s úrokom z omeškania a náhradu trov konania. Krajský súd rozsudkom č. k. 4 Co 80/2006-582 z 2. apríla 2008 jeho rozsudok vo vyhovujúcej časti zmenil a žalobu zamietol. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), rozhodujúc o dovolaní sťažovateľa, uznesením sp. zn. 4 Cdo 319/2008 rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 21/2013-34 zo 16. apríla 2013 konštatoval porušenie v konaní a porušenie základného práva sťažovateľa a jeho manželky podľa čl. 48 ústavy. Okresný súd Bratislava III však naďalej koná v rozpore so základnými právami sťažovateľa, ignoruje ním predkladané dôkazy, a tým dlhodobo „zmrazil“ podnikanie sťažovateľa, jemu a jeho rodine „odobral obrovskú časť finančných prostriedkov“ (sťažovateľ zaplatil súdne poplatky 28 086,17 € a právny zástupca si uplatnil trovy právneho zastúpenia vo výške viac ako 33 000 €). Sťažovateľ požiadal žalovaného 26. augusta 2013 o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody podľa zákona

č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), žalovaný však jeho nároku nevyhovel.

Odporca v konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava III (Bratislavská vodárenská spoločnosť, a. s.) využil nečinnosť súdov a na základe „*podvodne vydaného platobného rozkazu*“ sp. zn. 31 Ro 2068/2007 vedie proti manželke sťažovateľa za údajne nezaplatené faktúry „*na celý majetok sťažovateľa a jeho manželky*“ exekúciu. Manželka sťažovateľa podala voči exekúcii námietky, ktoré Okresný súd Bratislava II odmietol a odvolanie bolo krajským súdom zamietnuté. Minister spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister“) začal voči konajúcemu exekútorovi [REDAKOVANÉ] disciplinárne konanie sp. zn. DR 36/2012, v ktorom prvostupňový disciplinárny senát Slovenskej komory súdnych exekútorov (ďalej len „komora“) podnet ministra zamietol, voči čomu sa minister odvolal. Podľa sťažovateľa sú odvolacie senáty komory niekoľko rokov nefunkčné, sťažovateľ nemá nárok na informácie o disciplinárnom konaní, pretože nie je jeho účastníkom. Manželka sťažovateľa aj v tomto prípade požiadala žalovaného 12. septembra 2012 podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, žalovaný jej nevyhovel.

Sťažovateľ (spoločne s manželkou) si uplatnil náhradu škody spôsobenú im Bratislavskou vodárenskou spoločnosťou, a. s., presahujúcu 40 000 € v konaní pred Okresným súdom Bratislava II sp. zn. 51 C 160/2014, ktorý ich žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov nevyhovel a nevyhovel ani ich návrhu na nariadenie predbežného opatrenia na zabezpečenie ochrany ich nehnuteľnosti pred konaním Bratislavskej vodárenskej spoločnosti, a. s., keď im bola odpojená dodávka vody do ich rodinného domu. Konanie bude pokračovať až po zaplatení súdnych poplatkov.

V ďalšom konaní sa domáhala sťažovateľova firma [REDAKOVANÉ], na okresnom súde zaplatenia sumy 14 559,14 € za stavebné práce, ktoré bolo právoplatne skončené rozsudkom krajského súdu č. k. 2 Cob 451/2010-306 z 13. septembra 2011 potvrdením nároku sťažovateľa. Ústavný súd aj v tomto konaní nálezom č. k. I. ÚS 146/2010-32 konštatoval prietahy v konaní. Sťažovateľ vedie podľa tohto rozsudku exekúciu, avšak neúspešne, pretože súdy svojou nečinnosťou poskytlí povinnému dostatočný časový priestor na rozpredanie majetku, povinný zomrel a sťažovateľ je nútený

podat' návrh na zastavenie exekúcie, aby sa nezvyšovali jej náklady, ktoré doteraz činia 5 288,30 €.

V dôsledku tohto konania štátnych orgánov je rodina sťažovateľa od októbra 2014 bez akéhokoľvek príjmu, jeho manželka je od roku 2010 evidovaná na úrade práce bez podpory a od začiatku exekúcie v pravidelnej opatere psychológa. Syn sťažovateľa prerušil štúdium na vysokej škole z finančných dôvodov. Aj ďalšie pokračovanie štúdia dcéry sťažovateľa je po ukončení bakalárskeho stupňa nad jeho finančné možnosti. Sťažovateľa úrad práce opakovane odmietol vziať do evidencie, pretože je konateľom spoločnosti [REDAKOVANÉ]. V poslednom zamestnaní nebola sťažovateľovi vyplatená mzda a dostal výpoveď z pracovného pomeru, ktorej neplatnosti sa domáha v ďalšom konaní na Okresnom súde Bratislava III. Je zaradený v zozname neplatičov Sociálnej poisťovne a zdravotnej poisťovne, má obmedzené poskytovanie zdravotnej starostlivosti a hrozí mu pre neplatenie príspevkov exekúcia. Sťažovateľovi „štát zvýšil daňové zaťaženie príjmu z prenájmu o minimálne 67% a viac. Štát tiež od neho požaduje zaplatenie daňovej licencie vo výške 960 €, napriek tomu, že firma je pre porušenie jej základných práv nefunkčná.“. Sťažovateľ „považuje za nezákonné, aby štát zneužíval dočasnú finančnú tieseň navrhovateľa, ktorú mu sám spôsobil porušením jeho základných práv, na ekonomickú likvidáciu jeho firmy, jeho a členov jeho rodiny, na likvidáciu ich majetku a drastické zníženie ich životnej úrovne. Takéto konanie je v rozpore so spravodlivosťou, je nemorálne, neetické a rozkladá materiálny demokratický právny štát v jeho základoch, naruša spravodlivú rovnováhu medzi právami navrhovateľa a povinnosťami, ktoré mu ukladá štát.“.

Sťažovateľ preto okresnému súdu navrhol vydat' predbežné opatrenie, ktorým bude žalovanému uložená povinnosť vyplácať sťažovateľovi 2 000 € mesačne na zabezpečenie jeho živobytia a 500 € mesačne na zabezpečenie činnosti jeho obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], a platenie odvodov do Sociálnej poisťovne a zdravotnej poisťovne, a to až do právoplatného rozhodnutia o žalobe sťažovateľa vo veci samej.

Okresný súd uznesením č. k. 16 C 133/2015-26 z 29. mája 2015 návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia zamietol. V odôvodnení rozhodnutia uviedol:

„Preskúmaním podaného návrhu vo veci samej, návrhu na nariadenie predbežného opatrenia a listinných dôkazov súd zistil, že navrhovateľov nárok na nariadenie

predbežného opatrenia uložiť odporcovi povinnosť platiť 2.500 eur mesačne navrhovateľovi nie je preukázaný ani aspoň osvedčený v tom zmysle, že bez tejto dočasnej úpravy by preukázateľne došlo k vzniku, či rozširovaniu škody, či inej ujmy na strane navrhovateľa. Navrhovateľ neosvedčil, že práve týmto dočasným opatrením, bude zabezpečená ochrana jeho práv a ochrana jeho postavenia.

Navrhovateľ v návrhu žiadnym spôsobom neopísal existenciu bezprostredne mu hroziacej ujmy či škody, ktorá by mu v prípade nenariadenia požadovaného predbežného opatrenia v priamej súvislosti s neplatením navrhovanej finančnej čiastky odporcom vznikala. Konštatovania navrhovateľa, že odporca zneužíval dočasnú finančnú tieseň navrhovateľa a odporca ju navrhovateľovi spôsobil tým, že porušoval jeho základné práva na ekonomickú likvidáciu jeho firmy, jeho a členov jeho rodiny, na likvidáciu ich majetku a drastické zníženie ich životnej úrovne... sú v danom štádiu konania navrhovateľom predloženými dôkazmi nepreukázané ani neosvedčené, a uvedeným skutočnostiam nenasvedčuje žiaden súvis s potenciálnou ujmovou hroziacou navrhovateľovi bezprostredne a priamo v dôsledku opísaného konania odporcu a tým tieto konštatovania nepostačujú na nariadenie predbežného opatrenia, ktorého sa navrhovateľ domáha s cieľom zabezpečiť si živobytie a udržanie svojej životnej úrovne. Účelom predbežného opatrenia nie je zabezpečiť navrhovateľovi ním požadovanú životnú úroveň a súdom nariadené predbežné opatrenie nemá nahrádzať navrhovateľove živobytie, či náklady na jeho podnikanie.

Predbežné opatrenie sa obmedzuje na dosiahnutie predbežných účinkov, jeho zásahy a dôsledky, pokiaľ ide o právne postavenie povinnej osoby, sa musia minimalizovať so zreteľom na jeho dočasný a zabezpečovací charakter. ... Uložením povinnosti odporcovi finančne prispievať na zabezpečenie živobytia a aspoň čiastočné udržanie životnej úrovne navrhovateľa a jeho rodiny a na čiastočné základné zabezpečenie činnosti jeho obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] na platenie odvodov za navrhovateľa do Sociálnej poisťovne a zdravotnej poisťovne, by súd prekročil rámec účelu, ktorému procesnoprávny inštitút, akým je predbežné opatrenie, zodpovedá. Podľa názoru súdu požadovaná ochrana navrhovateľa nie je v danom prípade nevyhnutná ani účelná a nariadenie navrhovaného predbežného opatrenia je neopodstatnené a nedôvodné.

V konaní o nariadení predbežného opatrenia nebolo nijakým spôsobom preukázaná opodstatnenosť predbežného opatrenia vo vzťahu k nároku navrhovateľa, ktorého sa

navrhovateľ domáha vo veci samej. Navrhovateľ sa voči odporcovi vo veci samej domáha náhrady škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. v dôsledku nesprávneho úradného postupu orgánov štátu v zatial nešpecifikovanej výške a predbežné opatrenie, ktorého nariadenia sa domáhal nemá vzťah predbežnej ochrany k ochrane vo veci samej. Preukázanie vzťahu obsahu predbežného opatrenia k predmetu budúceho konania je tiež jednou z podmienok pre nariadenia predbežného opatrenia.“

Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 16 C 133/2015-26 z 29. mája 2015 podal sťažovateľ odvolanie.

Krajský súd uznesením č. k. 5 Co 401/2015-45 z 8. septembra 2015 uznesenie okresného súdu č. k. 16 C 133/2015-26 z 29. mája 2015 ako vecne správne potvrdil.

Sťažnosť doručenu ústavnému súdu na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 a 3 ústavy, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu a čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy uznesením okresného súdu č. k. 16 C 133/2015-26 z 29. mája 2015 a uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 401/2015-45 z 8. septembra 2015 sťažovateľ odôvodnil tým, že súdy konajúce vo veciach si vykladajú právo na spravodlivý súdny proces a z toho plynúcu povinnosť zaplatiť súdny poplatok v rozpore s právami sťažovateľa, bránia sťažovateľovi reálne a slobodne užívať jeho majetok a ich konanie je poznačené zbytočnými priet'ahmi. V sťažnosti sťažovateľ poukázal i na to, že okrem už uvedených konaní je účastníkom i ďalších neskončených konaní pred štátnymi orgánmi, v ktorých dochádza k priet'ahom v konaní (konanie sp. zn. 20 C 68/2007 pred Okresným súdom Bratislava II, konanie sp. zn. 5 S 93/2014 pred krajským súdom, konanie sp. zn. 1 T 4/2009 pred Okresným súdom Bratislava II, v ktorom si spoločnosť [REDAKOVANÉ], ako poškodený uplatnila náhradu škody, konania sp. zn. 25 Cb 53/2003 pred Okresným súdom Bratislava II a sp. zn. 8 C 139/2009 pred Okresným súdom Bratislava IV, v ktorých je účastníkom spoločnosť [REDAKOVANÉ]), resp. v nich nebol oslobodený od súdnych poplatkov napriek tomu, že spĺňa podmienky na priznanie oslobodenia (žalovaný v konaní sp. zn. 7 C 239/2015 pred Okresným súdom Bratislava II). Postupom štátnych orgánov je sťažovateľ trestaný za uplatňovanie svojich práv, hoci naopak, právne predpisy majú smerovať k umožneniu dosiahnutia rýchlejšej

a účinnej právnej ochrany. Pokiaľ bol sťažovateľ v trestnom konaní rozsudkom Okresného súdu Bratislava II č. k. 2 T 92/2012-105 z 29. januára 2012 uznaný vinným zo spáchania úmyselného prečinu marenia exekučného konania podľa § 243 ods. 1 písm. b) Trestného zákona, bolo mu tým znemožnené kandidovať v parlamentných i prezidentských voľbách a výrazne mu tým bolo sťažené uplatnenie na trhu práce. Sťažovateľ v tejto situácii žiadal okresný súd o ochranu vydaním predbežného opatrenia, aby aspoň čiastočne bola v konaní pred okresným súdom sp. zn. 16 C 133/2015 nastolená rovnosť zbraní. Pokiaľ sú sťažovateľovi vyrubované súdne poplatky hoci formálne správne, avšak bez zohľadnenia všetkých týchto okolností a najmä postupu štátnych orgánov voči sťažovateľovi, kladie sa na sťažovateľa neprímerané bremeno a porušuje to spravodlivú rovnováhu. Výklad a aplikácia práva musí smerovať k spravodlivému výsledku. Z hľadiska prietahov v konaniach vedených sťažovateľom, resp. jeho spoločnosťou, ich dĺžku neodôvodňuje ani povaha vecí, ktoré nie sú skutkovo ani právne zložité, ani správanie sťažovateľa, naopak, je potrebné zohľadniť význam týchto konaní pre sťažovateľa. Keďže všetky tieto skutočnosti okresný súd pri rozhodovaní o sťažovateľovom návrhu na vydanie predbežného opatrenia nevzal do úvahy a krajský súd jeho rozhodnutie napriek tomu potvrdil, došlo tým k porušeniu sťažovateľom označených práv.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd preskúmal na predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo,

politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 12 ods. 4 ústavy nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

Ako vyplýva z podanej sťažnosti, sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu týchto jej práv malo dôjsť jednak uznesením okresného súdu č. k. 16 C 133/2015-26 z 29. mája 2015 a jednak uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 401/2015-45 z 8. septembra 2015.

Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti, ktorá smerovala proti uzneseniu okresného súdu č. k. 16 C 133/2015-26 z 29. mája 2015.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd

nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť ústavný súd odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

V súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tejto časti sťažnosti sťažovateľa, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jej základných práv týmto rozhodnutím okresného súdu, pretože preskúmavanie jeho postupu zveruje Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) v tomto prípade odvolaciemu súdu. Krajský súd ako súd odvolací vo veci o podanom odvolaní sťažovateľa rozhodol uznesením č. k. 5 Co 401/2015-45 z 8. septembra 2015. Krajský súd ako súd odvolací bol súdom, ktorému patrí právomoc posúdiť, či odvolanie sťažovateľa bolo dôvodné, a rozhodnúť o ňom.

Ústavný súd preto podľa § 25 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľa v jej časti, ktorá smerovala proti uzneseniu okresného súdu č. k. 16 C 133/2015-26 z 29. mája 2015, pre nedostatok právomoci.

Odlišná je situácia vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu č. k. 5 Co 401/2015-45 z 8. septembra 2015. Na prerokovanie tejto časti sťažnosti sťažovateľa je právomoc ústavného súdu daná, avšak sťažnosť je v tejto časti zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo,

ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Sťažovateľ sťažnosť na porušenie označených základných práv uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 401/2015-45 z 8. septembra 2015 odôvodňuje v podstate tým, že krajský súd potvrdil ako vecne správne uznesenie súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia, hoci okresný súd nevzal do úvahy všetky rozhodujúce okolnosti, neposúdil vec komplexne, a neposkytol preto sťažovateľovi ochranu, ktorá mu patrila a ktorá mala nastoliť rovnosť zbraní v konaní o veci samej.

Krajský súd uznesenie č. k. 5 Co 401/2015-45 z 8. septembra 2015 odôvodnil takto:

„Odvolací súd prejednal vec podľa § 212 ods. 1 O. s. p. bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je opodstatnené.

Podľa § 102 ods. 1 O. s. p. ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov konania alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskôr ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne nariadi predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz.

Podľa § 76 ods. 1 písm. f) O. s. p. predbežným opatrením môže súd nariadiť účastníkovi, aby niečo vykonal, niečoho sa zdržal alebo niečo znášal.

Účelom predbežného opatrenia ako zabezpečovacieho inštitútu v civilnom procese je dočasnou úpravou zabrániť nepriaznivým následkom, ktoré by mohli nastať do právoplatného vyriešenia sporu súdom. Nariadenie predbežného opatrenia prichádza do úvahy, ak existuje dôvodná potreba takejto dočasnej regulácie vzťahov alebo ak by bol ohrozený výkon súdneho rozhodnutia. Podmienka potreby dočasnej úpravy pomerov je splnená predovšetkým v prípade, ak hrozí vznik reálnej ujmy (existencia nebezpečenstva bezprostredne hroziacej ujmy). S ohľadom na ochranu právneho postavenia oboch strán sporu v záujme zachovania základných zásad spravodlivého procesu (rovnaké postavenie účastníkov, rovnosť zbraní), pri dočasnej úprave pomerov sa ako základný predpoklad

pre nariadenie predbežného opatrenia vyžaduje zo strany navrhovateľa osvedčiť skutočnosti, ktoré opodstatňujú jeho hmotnoprávny nárok vo veci samej, ako i pasívnu legitimitáciu odporcu.

Odvolačí súd sa v plnej miere stotožnil s argumentáciou súdu prvého stupňa; pričom odvolateľ v podanom odvolaní neuvádzal žiadne nové skutočnosti, ktoré by neboli tvrdené už v konaní pred prvostupňovým súdom, a na ktoré by tento súd neprihliadol. Len na podporu argumentácie odvolací súd ďalej poukazuje na nasledovné skutočnosti.

Ako bolo uvedené vyššie, predbežné opatrenie možno nariadiť z dvoch dôvodov.

1/ Ide o stav, ak je výkon rozhodnutia ohrozený.

S ohľadom na požadované, doposiaľ konkrétnou sumou nešpecifikované peňažné plnenie, i na osobu odporcu, je nepochybné, že pre prípad úspechu navrhovateľa v konaní odporca bude disponovať majetkom, z ktorého navrhovateľ bude môcť byť uspokojený i pre prípad núteného výkonu rozhodnutia.

2/ Potreba dočasnej úpravy pomerov, ako druhý možný dôvod pre nariadenie predbežného opatrenia, nie je daný tiež z dôvodu (okrem argumentácie prvostupňového súdu), že k vzniku ujmy, škody na strane navrhovateľa už došlo, a to tvrdeným nesprávnym postupom odvolacieho a dovolacieho súdu vo veci, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 14 C 121/2011 (žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody z č. l. 4 spisu).

V danej veci preto celkom absentuje preventívny charakter predbežného opatrenia, účelom ktorého je zabrániť reálne hroziacej ujme.

Z týchto dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil podľa § 219 ods. 1 O. s. p. “

Ako vyplýva z odôvodnenia tohto rozhodnutia, krajský súd sa vo veci sťažovateľa stotožnil s právnym i skutkovým posúdením veci okresným súdom. Ten návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia, aplikujúc ustanovenia § 102 ods. 1 a § 76 ods. 1 písm. f) OSP, zamietol, pretože sťažovateľ neosvedčil, že bez navrhovanej dočasnej úpravy by preukázateľne došlo k vzniku či rozširovaniu ujmy; opodstatnenosť navrhovaného predbežného opatrenia nebola daná ani vo vzťahu k predmetu konania vo veci samej (jedna z podmienok nariadenia predbežného opatrenia), navyše uložením povinnosti žalovanému

finančne prispievať sťažovateľovi na udržanie jeho životnej úrovne by došlo k prekročeniu rámca účelu, ktorému predbežné opatrenie slúži. Tieto dôvody, pre ktoré sťažovateľovi nebolo vyhovené, súdy jasne a zrozumiteľne vo svojich rozhodnutiach uviedli.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Ústavný súd považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Sťažovateľ tvrdí, že pokiaľ krajský súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí jeho návrhu na vydanie predbežného opatrenia, došlo jeho rozhodnutím k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 a 3 ústavy, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu a čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy.

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. V prípade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy je týmto zákonom Občiansky súdny poriadok.

Podľa ustanovenia § 102 ods. 1 OSP ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskôr ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne nariadi predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz. Predpoklady na nariadenie predbežného opatrenia, jeho dôsledky a spôsob zániku upravujú ustanovenia § 74 až § 77 OSP.

Podľa § 76 ods. 1 písm. f) OSP predbežným opatrením môže súd nariadiť účastníkovi najmä, aby niečo vykonal, niečoho sa zdržal alebo niečo znášal.

Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal určením miesta a postavenia predbežného opatrenia v právnom poriadku. Predbežné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli pred začatím konania alebo v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi.

Samotný ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) sa spravidla nepovažuje za oprávneného zasahovať do rozhodnutí o predbežných opatreniach, keďže nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, a okrem toho ide

o rozhodnutia, ktoré do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09). Ústavný súd posudzuje problematiku predbežných opatrení zásadne iba v ojedinelých prípadoch. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

V konaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia musia však byť taktiež rešpektované minimálne požiadavky zodpovedajúce princípom spravodlivého procesu, resp. základnému právu na súdnu ochranu. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť najmä náležite odôvodnené.

Ústavný súd poukazuje ďalej na to, že rozhodnutie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia nevyučuje, že o právach a povinnostiach účastníkov konania o predbežnom opatrení bude vo veci samej rozhodnuté inak, než v konaní o predbežnom opatrení. Pretože ide o dočasnú úpravu pomerov účastníkov konania, je dôležité, aby bola poskytnutá ochrana tomu, kto sa vydania predbežného opatrenia domáha, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeruje.

Predbežné opatrenia tak s ohľadom na ich charakter nemôžu spravidla zasiahnuť do základných práv alebo slobôd účastníkov konania, lebo rozhodnutia o nich nemusia zodpovedať konečnému meritórnemu rozhodnutiu. Predbežné rozhodnutia predstavujú opatrenia, trvanie ktorých je obmedzené a môže byť kedykoľvek na návrh zrušené.

Pokiaľ ide o rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, táto vylučuje aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke predbežných opatrení, pretože nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (pozri rozhodnutie č. 39754/98 z 10. 1. 2000 *Apis versus Slovenská republika*, v ktorom sa konštatovala

neaplikovateľnosť čl. 6 dohovoru *ratione materiae* v konaní o zrušení predbežného opatrenia).

Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľom namietané rozhodnutie krajského súdu nie je svojvoľné, pretože jeho závery vychádzajú z logickej úvahy opierajúcej sa o dostatočné a náležité odôvodnenie, v dôsledku čoho ho možno považovať z hľadiska dodržania základných ústavnoprocených princípov za ústavne udržateľné.

Zákonná úprava postupu pri rozhodovaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia vyžaduje, aby navrhovateľ splnil podmienky konania ustanovené Občianskym súdnym poriadkom (§ 74 a nasl.).

Krajský súd v danom prípade v zmysle zásad upravených v § 212 OSP preskúmal napadnuté uznesenie okresného súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, pričom vec prerokoval bez nariadenia pojednávania v súlade s § 214 ods. 2 OSP. Dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, pretože sťažovateľ nesplnil podmienky vyžadované v § 76 ods. 1 písm. f) a § 102 ods. 1 OSP, keď neosvedčil, že po začatí konania treba dočasne upraviť pomery účastníkov spôsobom, akým to navrhol. Krajský súd preto rozhodnutie okresného súdu v nadväznosti na tento záver potvrdil.

Skutočnosť, že krajský súd sa stotožnil s názorom okresného súdu, nesignalizuje sama osebe možnosť porušenia čl. 46 ústavy.

Ústavný súd poukazuje i na skutočnosť, že nie je a ani nemôže byť súdom skutkovým, t. j. jeho úlohou nie je nahrádzať činnosť všeobecných súdov. Navyše, v prípade sťažovateľa nejde ani o prípad, v ktorom by krajský súd formalistickým postupom umožnil presadenie zrejmej nespravodlivosti.

Ústavný súd tak nezistil, že by relevancia námietok sťažovateľa smerujúcich proti napadnutému uzneseniu krajského súdu v kontexte posúdenia možného porušenia jeho

základného práva podľa čl. 46 ústavy umožnila dospieť k záveru, ktorý by odôvodňoval vyslovenie porušenia uvedených práv.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené a s poukazom na to, že obsahom označeného základného práva nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, resp. I. ÚS 3/97), sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu, odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd považoval za potrebné uviesť, že v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou orgán verejnej moci konajúci vo veci podľa príslušných procesných predpisov (napr. podľa Občianskeho súdneho poriadku, Trestného poriadku a Správneho poriadku) zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ústavy a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že tento orgán verejnej moci súčasne porušil ústavno-procesné princípy, resp. práva vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy.

Keďže ústavný súd sťažnosť v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ústavy odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť, ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť aj v časti tvrdeného porušenia čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že pokiaľ sťažovateľ tvrdil porušenie čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy, je potrebné vychádzať z toho, že čl. 12 ústavy neobsahuje garanciu základných práv alebo slobôd, pretože je súčasťou všeobecných ustanovení zakotvených v prvom oddiele druhej hlavy ústavy pojednávajúcej o základných právach a slobodách.

S prihliadnutím na uvedené ústavný súd konštatuje, že článok, ktorý nezakotvuje žiadne základné právo alebo slobodu, nemožno podaním sťažnosti podľa čl. 127 ústavy namietat' samostatne. Ústavný súd rozhoduje vždy o porušení konkrétneho základného práva alebo slobody zakotveného v druhej hlave ústavy, prípadne práva zaručeného medzinárodnými zmluvami o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Iné ustanovenie uvedených právnych aktov síce možno namietat', ale vždy len v spojení s namietaným porušením základného práva alebo slobody (obdobne napr. II. ÚS 167/04, III. ÚS 300/06).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2016